

„Persona Dolls“ nukkude metoodika

„Persona Dolls“ nukkude metoodika pakub efektiivset, stimuleerivat, mitte-hirmutavat ja lõbusat võimalust, et võidelda diskrimineerimisega, edendada emotsionaalset sõnavara ja tegeleda võrdõiguslikkuse küsimustega. Nukud ja nukulood arendavad lastes empaatiavõimet, et hinnata narrimist, norimist, mängust tõrjumist (välja jätmist), teiste inimeste ebaõiglast kohtlemist valu ja õnnetuse tunnet samamoodi nagu ka löömist, tõukamist ja muud füüsilist vägivalda. Lapsi julgustatakse reageerima (enda eest seisma) kui nad kogevad või näevad pealt ebaõiglust või eelarvamuslikku suhtumist.

Nukkude süünd

Esimesena kasutati „Persona Dolls“ nukke Ameerika Ühendriikides. Sellel ajal, 1950-ndatel, oli olemas väga vähe materjale lastele etnilise mitmekesisuse tutvustamiseks. Kaks õpetajat Kay Taus ja tema kolleeg Ruth ei olnud rahul selle ebaõiglase ja vastuvõtmatu olukorraga. Ühel päeval nad otsustasid tegutseda.

Nad valmistasid nukud papist ja sobitasid neile oma lasteaia rühma laste nahavärvid ja füüsilised omapärad nii täpselt, kui nad suutsid. Igale nukule aretati profiil (isiksus) ja nukulood, mis põhinesid laste kogemustel. Peagi lapsed samastusid nukkudega ja võtsid nad omaks.

Mis nad täpsemalt on?

„Persona Dolls“ nukud ei ole tavalised nukud ega ka mänguasjad. Õpetajad ja praktikud on andnud igale nukule oma individuaalse isiksuse ja sellega on nad muutnud nukud elutust

objektist „inimeseks“ kellel on oma isiksus, perekond, kultuuriline ja klassiline taust, nimi, sugu ja vanus. Tagamaks, et loodud isiksus on detailne ja ainulaadne lisatakse juurde olulised faktid nagu kellega nukk koos elab, kus nad elavad ja magavad, mis keeles nad räägivad, mis talle meeldib ja mis ei meeldi, milliste asjadega ta saab väga hästi hakkama ja millega tal on raskusi, mis asjad teevad teda rõõmsaks ja millised kurvastavad, hirmutavad või ärritavad teda.

Kui see on vähegi võimalik peaksid „Persona Dolls“ nukud olema sellised, mida saab kallistada, unikaalsed, erilised ja erinevad nendest nukkudest, millega kodus mängitakse.

Nukud peavad peegeldama selle grupi lapsi. Kuigi nendes gruppides kus lapsed on kõik samast etnilisest ja kultuurilisest grupist, üks keel domineerib ja kus pole ühtegi silmnähtavalt äratuntavat erivajadust, on väga oluline tutvustada lastele neid nukke, mis ei peegelda selle grupi laste eripärasid. Kõik peavad olema väga ettevaatlikud, et nad hoopis ei tugevdaks stereotüüpe, kui nad valivad nukke, arendavad isiksusi ja loovad nukulugusid. Väga hea idee on esimesena tutvustada poissnukku, et võita rühma poiste tähelepanu ja seetõttu et lapsed tihti arvavad, et nukud on tüdrukud ja ainult tüdrukutele mängimiseks. Poissnukud annavad võimaluse ümber pöörata stereotüüpset arvamust, mis lastel on juba kujunenud. Näiteks võib tuua selle, et kui öelda, et roosa värv on poisi lemmikvärv, järgneb sellele kindlasti laste emotsionaalne reaktsioon. Nukulood aitavad lastel aktsepteerida neid, kes on ülejäänutest erinevad ja hinnata neid paljusid asju, omadusi mis neil on ühised. Neil kõigil on silmad, nahk ja juuksed kuigi nende värv, kuju ja tekstuur võib olla erinev. Näiteks võib üks nukkudest rääkida lastele sellest kui õnnelik ta on, kuna tal on nüüd kuuldeaparaat ja ta kuuleb mida inimesed ümberringi räägivad. Ja võibolla hiljem võib rääkida loo sellest kuidas teda on narritud ja tõrjutud sellepärast, et ta on teistsugune.

Nukkude isiksuste loomine.

Kogu meeskond peab jõudma kokkuleppele iga nuku kohta käiva soo, rahvuse, nahavärvi, klassilise kuuluvuse, perekonna struktuuri, kodu tüübi, religiooni, kultuurilise tausta, keele, füüsilise omapära, eriliste võimete ja erivajaduste, mis talle meeldib ja mis ei meeldi. Erilist tähelepanu tuleb pöörata nukkudele, mis on õpetajale tundmatust kultuurist. Nad peavad kindlks tegema, et nad annavad nukkudele sobivad nimed ja hääldavad neid õigesti. Nimed peavad sobima nuku isiksuse ja kultuurilise taustaga. Need põhilised andmed jäävad muutumatuks, kuigi erinevatel asjaoludel võivad muutuda sellised andmed, et võib sündida uus laps perre, kolimine jne. Iga nuku profiil tuleb panna kirja tema nukuraamatusse ja kõik temaga seotud loodud nukulood lisada sinna juurde. Paljudel koolidel on mitmeid nukke, et peegeldada selle kooli laste eripärasid ja ka neid omadusi, mida lastel ei ole. Sellisel viisil saab lastele esitleda väga laias valikus võrdselt väärtustatud ja tolereeritud elustiile, kultuure, keeli ja erivajadusi.

Nukulood

Lastele tutvustatakse nukke läbi õpetaja, kelle süles nukk istub ja räägib õpetaja igapäevase häälega. Õpetaja ja lapsed vestlevad sellest, mis on nukuga juhtunud, kuidas ta ennast tunneb ja kui see on võimalik saavad lapsed välja pakkuda, kuidas nad saavad nukku aidata tema probleemidega. Sellises protsessis saavad lastest otsustajad ja probleemi lahendajad, see on roll mis aitab lastel leida probleemidele põhjendusi, peegeldada oma arvamust ja aitab tõsta lastes enesehinnangut ja usalduslikkust. Läbi nukkudega samastumise areneb lastel võime näha juttudes kirjeldatud ülekohtu ja motiveerib lapsi välja pakkuma lahendusi nuku jutustatud probleemidele. Empaatiavõime nukkude vastu julgustab lapsi enda ja teiste eest seisma, kui nad näevad ebaõiglust. On väga oluline, et räägitakse nii rõõmsatest sündmustest, kui ka kurbadest sündmustest ja situatsioonidest nagu diskrimineerimine. Lapsed muretsevad nukkude pärast ja on väga innukad aitama nukke, eriti veel kui lugu puudutab situatsioone või laste enda kogemusi, mida nemad ise peavad ebaõiglaseks.

Interaktiivse „Persona Doll“ nuku sessiooni käigus on õpetajatel kõrged ootused kõigile grupi lastele ja nad pakuvad tuge lastele, kes kannatavad teiste laste või täiskasvanu füüsilise või verbaalse kuritarvitamise käes. Nad kuulavad iga lapse panust, toetavad lapsi kui vaja ja julgustavad igat last rääkima loost ja sellest milliseid tundeid see neis tekitab. Laste võimeid näha ja aru saada neid ümbritsevast on tihti alahinnatud ja võivad üllatada õpetajaid.

Kui õpetaja aktsepteerib ja teadvustab endale, et mõned laste ideed selle kohta kuidas õigesti käituda ja suhelda ei samastu tema omadega, kontrollib õpetaja juba teadlikult, et ta ei reageeriks positiivsemalt nendele lastele, kes on rohkem tema moodi. Nad teadvustavad, et laste kehakeel võib suuresti erineda nende enda omast. Näiteks on paljudele mustanahalistele lastele õpetatud, et täiskasvanuga rääkides on ebaviisakas ja lugupidamatu vaadata sellele inimesele silma, samas kui valge nahavärviga lastele on õpetatud vaatama täiskasvanuga suheldes otse silma, mis on märk otsekoheusest ja aususest.

Rahulikus ja vabas keskkonnas nukuloo esitamise sessiooni ajal on lastel palju võimalusi öelda mida nad arvavad ja tunnevad teemade kohta, mida läbi nukkude neile esitletakse. Õpetajad suunavad sessiooni toetavate küsimustega, et äratada lastes huvi ja julgustada neid kriitiliselt peegeldama mida nemad ja teised arvavad. Kui aegamööda erinevad jutud laste peas hakkavad omavahel seostuma, hakkab lastel kujunema oma arvamus erinevatest sotsiaalsetest probleemidest. Esitledes lastele valiku situatsioonidest ja probleemidest hindamiseks, uurimiseks ja lahendamiseks, annavad nukud oma lugudega lastele võimaluse

näha maailma paljude võimalustega ja julgustavad lapsi kujutama ennast ja rääkima mida nad tunneksid olukordades, milles neil ei ole isiklikku kogemust. Kui lapsed saavad jagada oma kultuurilisi traditsioone ja õpivad tundma oma kaaslaste omasid, tunnevad ära ja esitavad väljakutse stereotüüpsele käitumisele, suureneb nende intellektuaalne silmaring ja üleüldised teadmised. Osaledes loovas ja stimuleerivas grupitegevuses, pakub see lastele lõbusat ja enesekindlust arendavat kogemust. Kui nad tunnevad ennast turvaliselt ja mugavalt täiskasvanu ja kaaslaste keskkonnas, jagavad nad suure tõenäosusega oma ideesid, tundeid ja kogemusi.

„Persona Dolls“ nukud ja nukulood kasvatavad lastes enesekindlust, enesehinnagut, identiteedi kujunemist ja motivatsiooni õppida. Nukud pakuvad väärtuslikku tööriista, et edendada suhtlemisostust, eneseväljendust ja keeleõpet, ning samuti kasvatavad personaalset sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.

Nukk ja õpetaja suhtlevad omavahel sosistades. Õpetaja edastab lastele kogu jutu, mida nukk on neile rääkima tulnud. Mõnikord on jutud positiivsest kogemusest nagu parki minek, sissemagamine, vanavanemate külastamine või osalemine pidustustel. Teinekord keskenduvad jutud negatiivsetele situatsioonidele, nagu mängust tõrjumine, narrimine või füüsiline haigettegemine. Kui õpetaja tahab midagi nuku käest küsida sosistab ta nuku kõrva. Nukk räägib, kui ta sosistab õpetaja kõrva. Et lastel oleks võimalik osaleda vestlusel peavad lapsed olema omandanud piisava sõnavara emotsioonidest ja teavad nende tähendusi. Igal võimalusel tutvustavad õpetajad erinevaid alternatiivseid sõnu kirjeldamiseks nukkude tundeid (emotsioone).

Kõige tähtsam on, et nukulugude sessioonid julgustavad lapsi suhtuma hästi oma kultuuri ja perekonna tausta ja samal ajal aktsepteerida, õppida hindama ja tutvuda teiste grupiliikmete kultuurilise ja perekonna taustaga. Rääkides nendest sarnasustest ja erinevustest, aitab lastel mõista, et erinev olemine ei ole põhjus miks kedagi kiusata või narrida.

Näiteks:

"Joonas tunneb ennast kurvana, õnnetuna ja ärritatuna".

"Susanna hüppab edasi-tagasi rõõmust ja ootusärevusest."

„Maria tunneb ennast pahasena ja tüdinenult."

Kui õpetaja küsib sobivaid lahtise lõpuga küsimusi, elavdab ta vestlust ja julgustab lapsi nimetama nuku tundeid, tundma empaatiat, kuulama üksteist, mõtlema kriitiliselt ja väljendama oma ideid. Tunnete, ideede ja lahenduste üle arutamine on palju tähtsam, kui probleemile ideaalse lahenduse leidmine.

Näiteks:

Mis sa arvad, kuidas nukk ennast tunneb?

Mis ajab sind vihaseks?

Kas sa oled kunagi milleski pettunud?

Milline sa oled, kui sa oled ärevuses?

Milline sa oled kui sa oled üllatunud?

Nukk Harry nukulugu!

Nukuloo sessioon algas sellega, et õpetaja küsis, kas lapsed mäletavad, kes tal süles istub. Lapsed vastasid koheselt.

Kui lapsed tundsid nuku ära saatis õpetaja Harry nuku ringis liikuma, et lapsed saaksid kõik individuaalselt nukku tervitada. Kui arvestada seda, kui hoolivalt lapsed teda kallistasid ja temaga rääkisid on nad juba kindlasti nukuga samastunud ja ta omaks võtnud. Harry on saanud nende sõbraks.

Kui õpetaja küsis Harry eelmise külastuse kohta sai laste vastustest selgeks, et tema lugu oli lastele muljet avaldanud ja lastel oli tema vastu tekkinud empaatia. Küsimusele, "Kas sa tahad kuulda, mis Harryga reedel lasteaias juhtus" vastasid lapsed jaatavalt.

Harry ütles mulle, et ta vaatas, kuidas neli poissi ehtasid klotsidest garaazi. Kui tema üritas mänguga liituda, siis kõige suurem poiss karjus talle....

"Sina ei tohi siin mängida, sest meie ei mängi paksukestega."

Ja kõik teised hüüdsid ka kaasa, "Mine ära paks, mine ära paks."

Sellel hetkel õpetaja suurendas laste osavõtlikkust ja andis neile võimaluse öelda, kuidas Harry ennast tunneb, tunda talle kaasa ja rääkida mis tunde neile selle loo kuulamine tekitas.

Küsimustega nagu, "Mis sa arvad kuidas Harry tundis ennast seetõttu?" ja "Kas sa oled ennast kunagi samamoodi tundnud?", julgustas ta lapsi rääkima oma tunnetest ja kogemustest. Et suurendada laste sõnavara küsis õpetaja kas neid on kunagi tõrjutud või mängust välja jäetud ja seletas mis need väljendid tähendavad.

Need olid mõned laste reaktsioonid:

- Minu vend käitub minuga tihti nii. Ta ütleb, „Tüdrukud ei tohi siia tulla!“
- Julie oli kunagi minu parim sõber aga nüüd ta mängib Mary ja Alicega, aga nemad minuga ei mängi.
- Minu õde on alati endast väljas, kui lapsed pargis narrivad teda, kuna ta ei saa korralikult käija.
- Minu vend ja ta sõber ütlevad, et ma olen liiga väike, et nendega mängida.
- Kõrvalmaja lapsed ütlesid mulle, et nad ei saa minuga mängida, kuna nad ei mängi kunagi pruunide lastega.
- Kui minu õde sõber tuleb meile külla, siis nad alati jooksevad minu eest peitu.
- See ei ole õiglane.

Õpetaja nõustus, et see ei ole õiglane kui kedagi tõrjutakse. Õpetaja ütles lastele, et Harry ütles, et ta oli nii häiritud sellest, et need poisid ei võtnud teda mängu ja narrisid, et ta hakkas nutma. Poisid naersid ta üle ja ütlesid, et ta on memmekas. Siis jätkus vestlus teemaga, kas poistele kõlbab nutta. Õpetaja viis laste tähelepanu jälle jutule ja küsis, et kui sarnane olukord juhtub jälle, siis mis nemad arvavad, et Harry võiks teha ?

Lapsed olid väga innukad Harry aitamisel. Neile meeldis Harryle oma abi pakkuda ja rääkida iseenda kogemusest. Õpetaja spetsiaalselt toetas ja „peilis välja“ nende tüdrukute, kes on olnud narrimise ohvrid ja nende poiste, kes on neid tõrjunud, arvamuse. Ta lootis, et kui need lapsed mõtleavad sellele, kuidas Harry end tundis ja nad tunnevad talle kaasa, aitab see neil analüüsida nende enda käitumist.

Kokkuvõte on tehtud „Persona Dolls“ nukkude metoodika koolituse pakkuvalt kodulehelt . Samuti on sellelt lehelt võimalik huvi korral tellida erinevaid „Persona Dolls“ nukke
www.persona-doll-training.org

Valik nukke kodulehelt:

Aafrika/ Aafrika Kariibi tüdruk: mulatt nahatoon, patsidega mustad juuksed

Aafrika/Aafrika Kariibi poiss: tumepruun nahk, lокkis mustad juuksed

Erineva nahatooniga vanematega tüdruk: tumepruun nahk, mustad patsis juuksed

Erineva nahatooniga vanematega poiss: tumepruun nahk, lokkis mustad juuksed

Euroopa tüdruk : hele nahk, tederähnid ja punased sirged juuksed

Euroopa poiss: tüse, kas pruunide, heledate või punaste juustega

Hiina tüdruk: valge nahk, tukk ja sirged mustad juuksed

Hiina poiss: valge nahk, mustad juuksed

Tüse Hiina tüdruk

Tüse Iiri tüdruk

Iiri tüdruk: hele nahk, juuksed patsis heledad, pruunid või punased juuksed

Mustaspoiss: hele nahk, lühikesed pruunid juuksed

Aasia tüdruk: beez nahk, pikad mustad juuksed

Aasia poiss: beez nahk, sirged mustad juuksed

Puidust ratastool